

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
Навчально-науковий інститут соціально-педагогічної та мистецької освіти
Кафедра теорії і методики музичної освіти та хореографії

**ПЕДАГОГІКА МИСТЕЦТВА
ДЛЯ КУЛЬТУРНОГО ЗРОСТАННЯ ОСОБИСТОСТІ
ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ**

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

(8-10 листопада 2018 року)

Мелітополь, 2018

УДК: [378.013.43:7]:316.612(06)

П24

Друкується згідно рішення Вченої Ради Навчально-наукового інституту соціально-педагогічної та мистецької освіти Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького протокол № 4 від 21.11.2018

Рецензенти:

Лабунець Віктор Миколайович – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри музичного мистецтва, декан педагогічного факультету Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка
Антоненко Олександр Миколайович – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри інструментального виконавства та музичного мистецтва естради Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького.

П 24 Педагогіка мистецтва для культурного зростання особистості впродовж життя: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Мелітополь, 8-10 листопада 2018 р.) / Відповід. ред. Н.А.Сегеда. – Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. –186 с.

ISBN 978-617-7346-14-1

Збірка містить тези і статті учасників Міжнародної науково-практичної конференції “Педагогіка мистецтва для культурного зростання особистості впродовж життя”. Розкриваються такі питання: соціокультурний та людинотворчий вимір педагогіки мистецтва; аксіологічні максими педагогіки мистецтва у контексті актуальних методологічних підходів до теорії і практики освіти впродовж життя; сучасні тенденції у вивченні теоретичних і практичних проблем культурного зростання особистості засобами педагогіки музичного мистецтва, художньої культури та хореографії; дослідно-експериментальна робота молодих науковців та студентів з проблем музичної, художньої та хореографічної освіти; експериментальна педагогіка мистецтва для культурного зростання школяра в системі неформальної та формальної освіти; освітня реальність музично-педагогічних інновацій: реконструкція досвіду.

Матеріали збірки будуть цікавими для студентів, магістрантів і аспірантів факультетів мистецтв, учителів і викладачів мистецьких дисциплін та хореографії у закладах загальної, спеціалізованої середньої та вищої освіти.

Відповідальність за наукову коректність і оригінальність текстів несуть їх автори.

ISBN 978-617-7346-14-1

УДК: [378.013.43:7]:316.612(06)
©Н.А.Сегеда, 2018

Окороков У.І. ОСОБЛИВОСТІ МУЗИЧНО-РИТМІЧНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ НА ЗАНЯТТЯХ “РИТМІКА”	100
Панченко Г. П., Федоров М. П. ПРОБЛЕМА РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА У ПРОЦЕСІ ВОКАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ВИРІШЕННЯ	103
Пархоменко Е. К. ГОТОВНІСТЬ УЧНІВ-ПІАНІСТІВ ДО ПУБЛІЧНОГО ВИСТУПУ ЯК СКЛАДОВА МУЗИЧНО-ВИКОНАВСЬКОГО ДОСВІДУ	105
Переверзєва О. В. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ВИКЛАДАЧА МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В УМОВАХ НАВЧАННЯ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ	109
Рулевська Ю.О. АДАПТАЦІЯ РЕЖИСУРИ МУЗИЧНО-ВИХОВНИХ ЗАХОДІВ ДО ПОТРЕБ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	113
Сегеда Н.А. ПРОЕКТИВНИЙ І ТРАНСКОМУНІКАТИВНИЙ ПІДХОДИ В МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНІЙ ОСВІТІ ДЛЯ КУЛЬТУРНОГО ЗРОСТАННЯ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МИСТЕЦТВА	116
Сокол В. РОЛЬ ПІСЕННОГО ФОЛЬКЛОРУ У ФОРМУВАННІ ХУДОЖНЬОГО СВІТОГЛЯДУ СПІВАКА	118
Сопіна Я. В., Сопін О. І. АКТУАЛЬНІСТЬ ФОРМУВАННЯ ЗДАТНОСТІ ДО ПРОЕКТНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА	121
Стотика І. Г., Яциченко Г. В. РОЗВИТОК ВИКОНАВСЬКОЇ ТЕХНІКИ ПІАНІСТА У ІСТОРИЧНОМУ ДИСКУРСІ	124
Терещенко С. В. МИСТЕЦЬКИЙ АСПЕКТ СУТНОСТІ КРЕАТИВНОСТІ ПІДЛІТКА У КОНТЕКСТІ АКТУАЛЬНИХ МЕТОДОЛОГІЧНИХ ПІДХОДІВ	126
Харченко Ю. Т. СУТНІСТЬ ТА СКЛАДОВІ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ КОНЦЕРТМЕЙСТЕРА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ	130
Цзі Лей ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА ЯК ПРОБЛЕМА ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ І ПРАКТИКИ	134
Червонська Л. М., Зборовський О. С. ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ З ХОРЕОГРАФІЧНИМ КОЛЕКТИВОМ КЛАСИЧНОГО ТАНЦЮ	138

людини, що включає усвідомлення мети виконання музичного твору, оцінку наявних виконавських умов, визначення найбільш ймовірних способів дії; прогнозування мотиваційних, вольових, інтелектуальних зусиль, ймовірності досягнення результату, концентрацію зусиль.

УДК [378.091.2:78.071]:005.336.5

О.В.Переверзєва

викладач кафедри теорії і методики
музичної освіти та хореографії
Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ВИКЛАДАЧА МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В УМОВАХ НАВЧАННЯ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Анотація. В статті розглядається професійна культура майбутнього фахівця як сукупність професійних знань, умінь і навичок, як частина загальної духовної культури, яка проявляється в професійній компетентності, готовності до аналізу й оцінки професійно-етичних проблем, прийнятті самостійних рішень, комунікативної майстерності, свідомої готовності до самоосвіти, саморозвитку, постійного професійного вдосконалення.

Ключові слова: професійна культура, професійна діяльність, майбутній фахівець, якість, професійна культура майбутніх фахівців, знання, вміння, рівень, культурна компетентність, загальна культура.

Annotation. The article considers the professional culture of the future specialist as a set of professional knowledge, skills and abilities as part of the general spiritual culture, which manifests itself in the professional competence, readiness for the analysis and evaluation of professional ethical problems, the adoption of independent decisions, communicative skills, conscious readiness for self-education, self-development, continuous professional development.

Key words: professional culture, professional activity, future specialist, quality, professional culture of future specialists, knowledge, skills, level, cultural competence, general culture.

Професійна освіта сьогодні поступово перестає бути виключно процесом підготовки людини тільки до професійної діяльності. Його призначення все більше полягає також у виконанні певної сукупності гуманістичних завдань і функцій по вихованню студента, формуванню і розвитку його особистості, прищеплювання загальної культури, духовності, морально-етичних принципів і переконань.

Успішність професійної діяльності в значній мірі залежить від того, наскільки індивідуальні психологічні якості фахівця відповідають вимогам професії, наскільки повно особистість сприймає традиції, норми і правила поведінки в певному професійному середовищі. Це дає підстави говорити про місце і значущість професійної культури,

шляхів її формування як важливого чинника розвитку і становлення професійних якостей особистості. Вивченню професійної культури майбутніх фахівців різних професій присвячені праці Г. О. Балла, М. Г. Бойко, О. Г. Видри, А. В. Вінеславської, Н. І. Волошко, Є. А. Клімова, О. В. Проскури, В. В. Рибалки та ін.

У справі підготовки майбутнього фахівця провідна роль належить формуванню його професійної культури, яка за своєю суттю є процесом перетворення суспільно-професійних цінностей в особистісні. Таким чином, цінності професійної діяльності, в процесі інтеріоризації стають основою ціннісних орієнтацій і внутрішньої культури особистості студента вищого навчального закладу, визначають його ставлення до професійної діяльності, професійну і громадянську позицію, подальші успіхи в обраній професії.

Професійна культура майбутнього фахівця формується в процесі вивчення як спеціальних, так і соціально-гуманітарних дисциплін, вона складається в результаті цілісної підготовки студентів, розвитку їх зацікавленості і відповідальності за результати цієї діяльності. На думку В. А. Семиченко, сутність процесу формування професійної культури полягає в тому, щоб допомогти майбутньому фахівцю усвідомити сутність обраної професії, її вимоги до виконавця, мету, зміст і функції професійної діяльності, можливі індивідуальні стратегії виконання професійних обов'язків, специфіку професійної майстерності та шляхи оволодіння нею, прийоми творчої адаптації до змісту та структури професійної діяльності.

У процесі професійного розвитку відбувається оволодіння майбутнім фахівцем системою професійно важливих якостей, куди входять комунікативні, мотиваційні, характерологічні, рефлексивні, освітні, інтелектуальні, психофізіологічні властивості людини. На основі узагальнень результатів досліджень професійно важливих якостей людини А. Саннікова виділяє ті якості, які на думку вченого, мають універсальний характер: відповідальність, самоконтроль, емоційна стійкість, схильність до ризику і т.д. Система якостей, що обумовлює успішне оволодіння майбутніми фахівцями обраною професією, досить чітко висвітлена в дослідженні В. І. Андреева, який характеризує 9 блоків якостей: мотиваційно-творча активність і спрямованість особистості до діяльності; інтелектуально-логічні здібності; інтелектуально - евристичні здібності; світоглядні якості; моральні якості; естетичні якості; комунікативно-творчі здібності; здатності до самоврядування; індивідуальні особливості, які служать запорукою ефективної діяльності (в даному випадку навчально-творча діяльність).

Спираючись на теоретичні розробки вчених, ми розглядаємо професійну культуру як невід'ємну частину загальної культури особистості, що заснована на свідомому засвоєнні, безперервному розвитку і використанні цілісної системи спеціальних і соціально-

гуманітарних знань, умінь і навичок, цінностей, професійно важливих якостей щодо ефективної професійної діяльності в ситуаціях, що вимагають мобілізації особистісних ресурсів студентів.

Формування професійної культури в умовах освітньо - виховної роботи здійснюється за такими напрямками: розвиток професійної індивідуальності, тобто оволодіння комплексом професійних знань, умінь і навичок, і виховання — залучення до соціокультурного досвіду професії і суспільства в цілому, вироблення комплексу якостей, необхідних для розвитку професійної самосвідомості і творчої активності.

Ефективними шляхами формування професійної культури майбутніх фахівців є: організація цілісного навчально-виховного процесу та його орієнтація на розвиток усіх компонентів професійної культури (інформаційного, проектного, художнього і т.д.); структурування змісту професійної підготовки на основі нерозривного зв'язку з засвоєнням соціально - гуманітарних і професійно-орієнтованих предметів; вироблення професійних якостей на основі поєднання технічних, інформативних і художньо-композиційних компетенцій.

Серед важливих якостей високоефективної професійної підготовки майбутніх фахівців виділимо основні складові рівні професійної культури майбутнього фахівця: професійна грамотність, професійна компетентність, мотиваційно-ціннісний і емоційно-чуттєвий компоненти. Для формування професійної культури першорядне значення має мотивація саморозвитку і особистісного зростання майбутнього спеціаліста.

Технологія формування професійної культури складається з декількох етапів. Першим етапом є прогнозування розвитку загальної культури. Це процес визначення рівня культури в даний час і вибір форм і методів впливу на рівень розвитку професійних якостей — культурної компетентності і професійної культури. Основними етапами прогнозування розвитку професійної культури слід вважати: аналіз-дослідження сьогоденного стану професійної культури студента; вивчення морально-духовного клімату в навчальній групі і взаємин між педагогами та студентами; оцінка індивідуального рівня культури майбутнього фахівця, ціннісних орієнтирів, володіння різними видами культур, характер, життєвий досвід; здібності до навчання, переконання і рівень честолюбства; вибір методу діагностики, дослідження, анкетування, рейтинг, експертне дослідження.

Діагностика — визначення характеру і стану культурної компетентності педагогічного колективу згідно компонентів, елементів структури формування професійної культури, критеріями її оцінки та рівнями сформованості.

Моделювання професійної культури — визначення змін, які бажано здійснити в процесі навчально-виховної діяльності і

оцінювання професійної культури фахівця відповідно до структури, компонентів і критеріям її оцінки, а саме: а) розробка поточних нормативних стандартів професійної культури, професииограмм, які будуть визначати достатній рівень культурної компетентності майбутнього фахівця; б) розробка поточних вимог до фахівця в процесі його професійно-кваліфікаційного і професійно-культурного розвитку, які б відображали систему цінностей, норм всій подальшій життєдіяльності.

Професійна культура майбутнього фахівця повинна формуватися завдяки цілеспрямованим педагогічним впливам на особистість через розкриття можливостей студента, мотивів, професійно значущих якостей у процесі цілеспрямованої взаємодії на рівні “педагог-студент”. Основні принципи професійної освіти і моделі “людиноцентристського навчання” повинні стати концептуальною основою формування професійної культури студентів. З цією метою головним завданням навчальних закладів є створення організаційних і психолого-педагогічних умов для розвитку творчої особистості.

Формування професійної культури у вищих навчальних закладах передбачає виконання таких організаційно-педагогічних умов: планування структурно-функціонального процесу формування професійної культури; готовність колективу педагогічних працівників до формування професійної культури студентів на основі інтеграції всіх видів культури; готовність студентів вищих навчальних закладів до сприйняття професійної культури.

На основі вищезазначених організаційно-педагогічних умов формування професійної культури майбутніх фахівців пропонуємо складові основної моделі методичних підходів, які відповідають цілям, етапам і компонентам становлення професійної культури: гуманістичний і організаційний підхід — для визначення мети, підготовки і забезпечення формування професійної культури студентів, де основою формування професійної культури студентів є цілеспрямована робота педагогів, заснована на інтегрованому підході до професійної та культурологічної освіти; особистісний і аксіологічний підхід — для роботи зі студентами в процесі підготовки їх до сприйняття професійної культури, що передбачає орієнтацію на розвиток особистості і забезпечення готовності до сприйняття професійних цінностей і культурологічних основ професії; компетентнісний і культурологічний підхід — для гармонізації професійних і культурологічних складових підготовки на основі розвитку творчих компетенцій майбутнього фахівця.

Педагогічна технологія формування професійної культури майбутніх фахівців передбачає використання таких її складових компонентів: організаційно-цільового, мотиваційно-ціннісного, професійно-культурологічного.

Організаційно-цільовий компонент передбачає вміння педагога поставити мету, визначити шляхи, методи, засоби формування професійної культури і послідовно здійснювати їх як реалізацію поетапних завдань. Якісним показником сформованості цього компонента є вміння відстоювати і доводити свою точку зору, критично мислити, здійснювати самовиховання.

Мотиваційно-ціннісний компонент відображає інтерес і позитивне ставлення до явищ культури, художню оцінку творів мистецтва і навколишнього життя; вміння перетворювати знання в переконання про необхідність формування культури спілкування; бажання усвідомлювати в яких стосунках з оточенням людина знаходиться, і відповідно до цього коригувати свою поведінку.

Професійно-культурологічний компонент передбачає наявність певного обсягу необхідних знань для оволодіння культурою міжособистісних відносин. Основними показниками цього компонента є усвідомлення потреби у формуванні культури спілкування, розуміння її необхідності для повсякденного життя і забезпечення взаєморозуміння в майбутньому.

Таким чином, професійну культуру майбутнього фахівця ми розглядаємо не тільки як суму професійних знань, умінь і навичок, а як частину загальної духовної культури, яка проявляється в професійній компетентності, готовності до аналізу й оцінки професійно-етичних проблем, прийнятті самостійних рішень, комунікативної майстерності, свідомої готовності до самоосвіти, саморозвитку, постійного професійного вдосконалення.

УДК 373.2.15.31:78.091

Ю.О. Рулевська

магістрант кафедри теорії і методики
музичної освіти та хореографії
Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького

АДАПТАЦІЯ РЕЖИСУРИ МУЗИЧНО-ВИХОВНИХ ЗАХОДІВ ДО ПОТРЕБ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Анотація. У публікації розглянуто психологічні особливості потреби розвитку дітей дошкільного віку, вимоги до добору музичного реперуару та особливості режисури музично-виховного заходу у дитячому дошкільному закладі.

Ключові слова: музично-виховний захід, вікові відмінності дошкільного віку, музичний репертуар дошкільного освітнього закладу, сценарій, етапи режисури музично-виховного заходу.

Annotation. In a publication the psychological features of necessity of development of children of preschool age, requirements are considered to